

Vardagens skenbara trygghet

Har du glömt hur det var när byrån i sovrummet kikade på dig under halvslutna handtag? Eller när du alldeles tydligt såg en kvinna bada i handfatet? Och har du tänkt på att pepparkakor liknar masonit?

Som vuxen är det oftast i tillstånd av hög feber eller grym bakfylla som världen tycks besjälad och oväntade korrespondenser framträder. För barn är det naturligt att undra över vardagen och låta olika verkligheter flätas i varandra. En del lyckas även i vuxen ålder låta sig överraskas av vanliga sakers utseende och laddning.

Marianne Andersson övertygar mig om att hon då och då ser små flygplan med en leende kvinna vid spakarna: De flyger ovanför sängen eller som flugor i köket. I utställningen på Mors Mössa visar hon måleri av ett alldeles eget slag. Det bygger på subjektiva synintryck där inte bara ögat varit aktivt, utan också minnets associationskammare.

I hennes värld bär de vardagligaste ting på hemligheter och alla är inte trevliga. Spisen kryper ihop som en ondskefull spindel i hörnet av det schackrutiga golvet och granen, med grenar som en ärrbildning, kastar mörka skuggor över huset utan fönster. Men när köksbordet anfaller och trasmattan flyger kommer de små planen med kvinnan. Hon ler oförtrutet antingen

hon slukas av ett grönt moln eller flyger upp och ner.

En mjukullig soffa ser inbjudande ut tills man inser att den är "målad" med avklippt hår och att lamporna mest liknar äldre duschmunstycken. När vardagsrummet förvandlas till gaskammare kommer den verkliga skräcken krypande. För individen är tryggheten alltid skenbar, katastrofer kan slå till mot alla när som helst.

Ändå finns ett paradoxalt hopp i Marianne Anderssons bilder. De luktar inboddhet, litet unket ibland. Men här kommer också doftminnen, smaker och bilder ur ett tid- och gränslöst tillstånd där basarnas kryddor eller mumiernas svepning är lika närvarande som taklampa och pinnstol. Hon visar att ett visst mått av närsynthet bidrar till insikt, till ett inre seende. Att det går att se mer om man anstränger sig eller kanske snarare om man låter bli att skuffa undan det inre bubblat till

ett lämpligare tillfälle som aldrig tycks dyka upp.

Efter genomgripande händelser får man ofta ett behov av att söka stöd i det konkreta och att benämna vardagen på nytt. Under 90-talet verkar hela konstlivet gå igenom en sådan fas. Många konstnärer arbetar med det välbekanta och närliggande. Både Marianne Andersson och Mats Gustavsson, som ställer ut på Ars Nova, lämnar egensinniga och intressanta bidrag till denna vardagskonstströmning.

I Mats Gustavssons verk är materialvalet en viktig del: vaxduk, gipsplatta, masonit, spik. Industriproducerade material som doftar minimalism. Men istället för att söka en nollpunkt för konsten verkar Gustavsson intresserad av att leka och vrida och vända på det som råkar finnas till hands. Han bygger "abstrakta målningar" i form av plywoodhyllor med ett fack där skivor i olika material skjuts in ungefär som prover på ett byggvaruhus. Konstruktionen kan med ett enkelt handgrepp ändras eller användas till något annat. Något av det hoppfulla hos gör-det-självare svävar över utställningen.

En serie fotografier visar en källarvägg med en ljusprojektion. Ett antal ränder lyser strax intill avloppsroren. Mitt i det handfasta uppstår en drömlig annanhet som inte direkt föreställer något bara finns där som en möjlighet, på samma sätt som Marianne Anderssons flygplan.

Dessa båda utställningar är två av de starkare jag sett under hösten. Marianne Andersson och Mats Gustavsson är inte opåverkade av tiden men arbetar utifrån ett högst personligt och mångbottnat synsätt och delar generöst med sig till betraktaren av sina fynd.

Gunilla Grahn-Hinnfors

Mors Mössa
Marianne Andersson
Pågår t o m 20.12
Ars Nova
Mats Gustavsson
Pågår t o m 17.12

Hotfull spis. När vardagen anfaller kommer små flygplan med en leende kvinna vid spakarna till räddning. Hos Marianne Andersson kan vad som helst hända.

Bild: INGRID ZATORSKA